

МОДУЛЬНЕ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ-ФІЛОЛОГІВ У ВИЩОМУ ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

2005 р., С.Ф. Панов

доцент Національного авіаційного університету

Модернізація освіти нерозривно пов'язана з розвитком усього суспільства, характерними рисами якого на сучасному етапі є оновлення структури та змісту вищої освіти, послідовного впровадження інноваційних технологій навчання, введення кредитно-модульної системи в навчальний процес майбутніх педагогів. Нині переважна частина вищих навчальних закладів стають перед проблемою: чи боротися за особистий імідж у просторі соціальних змін, чи рухатися шляхом ринку за старим зразком.

Сьогодні актуалізується питання про якість освіти, конкуренція на ринку освітніх послуг, посилюється боротьба за лідерство отримання більшого числа абітурієнтів, престиж свого диплома – все це стимулює до впровадження інноваційних методик навчання студентів, нових освітніх технологій, послуг.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми показав, що в різні часи встановленню методологічної сутності професійної підготовки перекладачів-філологів у вищому навчальному закладі присвячували свої дослідження фізіологи, психологи, педагоги, дидакти, зокрема, Г.С. Костюк, Е.В. Лузік, В.О. Моляко, І.П. Павлов, О.С. Падалка, О.М. Пехота, С.Ю. Ніколаєва, І.М. Сеченов тощо.

Аналіз етимології обговорюваної проблеми показує, що предмет модернізації є технологічним, корелюючим зі сферою виробництва і споживання. Будучи соціальною формою духовного виробництва, освіта в системі „освіта – соціум” на сучасному етапі повинна відповідати умовам мобільності з добром необхідних професіональних спеціальностей, що відповідають навчальним програмам, вимогам до фахівців.

Мета нашої публікації полягає у висвітленні проблеми модульного формування професійної готовності перекладачів-філологів у вищому технічному навчальному закладі.

Систему теоретичних основ проблеми модульного формування професійної готовності перекладачів-філологів у вищому технічному навчальному закладі ми розуміємо як процес посилення процесуальної сторони навчання і формування особистісних властивостей студентів у вищому технічному навчальному закладі завдяки зовнішнім і внутрішнім факторам, що прискорюють чи уповільнюють даний процес. Як основні використано теорії оптимізації та інтенсифікації педагогічного процесу, його ефективності та якості, концептуальні засади особистісно орієнтованої освіти, теорію модернізації сучасної освіти в Україні.

Сформульована провідна мета освіти поряд із високою кваліфікацією вимагає підготовки фахівців, що забезпечують функціонування різних сфер життєдіяльності суспільства. Навчальна діяльність майбутніх перекладачів-філологів вищого технічного навчального закладу – це діяльність, яка має своїм змістом оволодіння навчальних дій у сфері наукових понять за допомогою загальних способів.

Доповнюючи це визначення, можна розуміти це як саморозвиток у процесі розв'язання навчальних задач, поставлених викладачем на основі зовнішнього контролю й оцінки, що переходять у самоконтроль і самооцінку.

У період навчання у вищому технічному навчальному закладі формується основа трудової і професійної діяльності. Засвоєні в навчанні знання, уміння, навички виступають уже не тільки як предмет і результат навчальної діяльності, а як і засіб професійної діяльності. Тому велику перевагу при керівництві навчальною діяльністю студентів має аналіз наявності мотиву інтересу до професії. При навчанні педагогів-перекладачів цей інтерес може мати бінарний характер: інтерес до педагогічної діяльності і технічних професій; причому, завданням всіх навчальних дисциплін є формування обох сторін цього інтересу. Іншими словами, педагогічна діяльність при підготовці педагогів повинна передбачати не просто конкретне навчання, а також навчання у контексті педагогічно- та технічно-перекладацького напрямку.

Існує методика стандартизації науково-технічної термінології, а також численні нормативні вказівки щодо класифікації та кодування. За останні десять років з'явилися тисячі міжнародних, національних, галузевих стандартів, щодо термінів і позначень з науково-технічної термінології.

Так, за останні роки слово „модуль” і його похідні та різні з ним сполучення стали надзвичайно модними в усіх мовах. Однак вони виявилися розосередженими за сферами виробництва і не потрапили в поле зору фахівців з термінології.

Точна, науково обґрунтована термінологія в усіх галузях науки і техніки має першорядне значення, а термінологічний різнобій не такий розмаїтий. Він, насамперед, заважає зрозуміти суть та визначеність проблеми або питання. Термін „модуль” (від лат. *modulus*) означає „міра”. В енциклопедії наведено два визначення. "Модуль" – в архітектурі, умовна одиниця, прийнята для координації розмірів частин будинку або комплексу". „Модуль” – в електроніці, уніфікований функціональний вузол, функціонально закінчений вузол радіоелектронної апаратури, оформлений конструктивно як „самостійний виріб”.

З цих визначень видно, що модуль виступає у двох категоріях: модуль-міра і модуль-виріб. Розглянемо ці визначення досконало.

Модуль-міра (проектний модуль). Не викликає сумніву, що модуль, як умовна одиниця виміру, з'явився спочатку в архітектурі, ще в далекої стародавності, як тільки люди почали зводити штучні спорудження та побудови. Починаючи з минулих часів і дотепер під модулем найчастіше розуміється умовна міра, що характеризує розмір в одному напрямі. Зручно дати назву такому модулю, як лінійному. Як умовною мірою площі з визначеною формою і габаритними розмірами може виступати модуль, якого можна назвати площинним. Аналогічно може бути визначений і модуль об'ємний, як умовна міра обсягу з фіксованою формою і розмірами.

У стандарті ISO 1006 дається таке визначення: „Основний модуль – це одиниця виміру (довжини), розмір якого встановлений для координації розмірів будівельних елементів і будівельних деталей загального призначення”. Сфера застосування стандарту має рацію при будівництві будинків усіх типів, побудованих відповідно принципу модульної координації.

У документах ISO дається також визначення таких понять, як „кратний модуль”, „підмодуль”, „модульна сітка”, „модульна система відліку”, „модульні осі”, „модульні крапка”, „лінія”, „площина”, „зона”, „простір”, „розмір”, „відстань”.

Модуль-виріб характеризується конструктивною і технологічною завершеністю, не потребує яких-небудь додаткових „робіт з технічної підготовки”, і має строго фіксовані параметри (функціональні характеристики, геометричні розміри), що належать заздалегідь установленим параметричним і типовим розмірним рядам.

З огляду на те, що в науковому обігу не існує єдиної думки про те, яке виконання виробу можна вважати модульним, і про те, якими властивостями повинен володіти модульний елемент та які властивості в ньому повинні бути відсутніми, будемо трактувати новий термін "модульне виконання". Модульне виконання – це : вироби, що мають загальне призначення та випускаються в різних варіантах, і які відрізняються один від другого окремими функціональними параметрами, та складаються з більшості подібних модулів-елементів (наприклад, збірні меблі); вироби різного призначення, що складаються з деяких загальних модулів.

Вважаючи це твердження дуже важливим, треба сказати орієнтовно так, що це було формування техніки за „модульним принципом” із використанням методів агрегування і є вищою формою діяльності в галузі стандартизації.

Розглянемо, у чому сутність модульного формування та складемо тезаурус модульного формування. На основі розгляду матеріалів пропонуються зазначені нижче визначення основних термінів. Для деяких термінів приведені і їхні синоніми, які мають поширення і не суперечні правилам української мови.

Модуль – у визначеному змісті завершений (самостійний) елемент, який може служити метрологічною, конструктивною, функціональною, інформаційною й іншою одиницею (мірою) при проектуванні, виготовленні, експлуатації та порівнянні технічних та інформаційно-керуючих систем.

Модуль проектний – умовний вимірник, який використовують для організації простору і взаємозв'язку геометричних параметрів конструктивних елементів, які формують цей простір.

Модуль-виріб – конструктивно і технологічно закінчена типова чи стандартна складальна одиниця, загальна для декількох більш складних систем, що мають автономну документацію на виготовлення, цілком зібрана, що пройшла функціональну перевірку і готова до монтажу.

Конструктивний модуль (КМ) – вид модуля-виробу, призначеного, в основному, для формування несучих конструкцій технічної системи і для розміщення устаткування.

Функціональний модуль (ФМ) – це вид модуля-виробу з встановленим устаткуванням, призначеного, в основному, для виконання однієї чи декількох функцій технічної системи.

Модульна система (МС): 1) сукупність проектних модулів, що підпорядкована якій-небудь закономірності; 2) сукупність модулів-виробів, підпорядкованих якій-небудь закономірності. МС – однорідна, що складається з модулів одного типу, різних типорозмірів. МС – неоднорідна, що складається з модулів різних типів і типорозмірів; 3) складна технічна система, скомплектована з модулів-виробів.

Модуль-елемент – узагальнене найменування модулів-виробів будь-якого типу, що входять у модульну систему.

Модульна координація – процес організації простору (метод архітектурного проектування) на базі проектних модулів.

Система модульної координації – сукупність проектних модулів, підпорядкованих якій-небудь закономірності. Припустимо: модульна система.

Модульне комплектування – метод проектування техніки на базі модулів-виробів.

Система модульного комплектування – сукупність модулів-виробів (модуль-елементів), підпорядкованих якій-небудь закономірності. Припустимо: модульна система.

Модульний принцип (МП) – особливість побудови технічних систем, що полягає в підпорядкуванні їх розмірів проектному модулю (модулям) та в забезпеченні можливості комплектування різноманітних складних нестандартних технічних систем з великої кількості характеристик із невеликої, економічно обґрунтованої, кількості типів і типорозмірів однакових первинних (типових чи стандартних) загальних модулів-елементів.

Модульне проектування – проектування технічної системи на базі модульного принципу.

Модульна конструкція – конструкція (конструкція виробу), яка виконана на модульному принципі.

Модульне формування техніки (МФТ) – до нього належать термінологічні синоніми: модульний принцип побудови техніки, модульне виконання, побудова техніки на модульному принципі. МФТ – це проектування, будівля, ремонт і модернізація технічної системи на модульному принципі.

Як приклад приведемо „дерево цілей” модульного формування професійної готовності перекладачів. Розроблюючи систему „Модуль” на основі глобальної мети народного господарства розвитку ринкової економіки пропонується оцінка сфери інтересів однієї з галузей суспільства – народної освіти в напрямку формування професійної готовності перекладачів філологів у ВТНЗ.

Для складання „дерева цілей” розроблено низку рівнів.

Таблиця 1

Склад і характеристика рівнів „дерева цілей”

<i>Рівень</i>	<i>Найменування</i>	<i>Зміст</i>
0	Ціль	Визначає національні інтереси країни
1	Напрями	Основні сфери національних та міждержавних зв'язків України в забезпеченні мети
2	Концепції	Тактичні задачі, які необхідно вирішити для забезпечення напрямів, на рівні 1
3	Проблеми	Наукові проблеми, що впливатимуть із науково-педагогічного характеру досліджуваного об'єкта
4	Галузі дослідження	Теоретична і практична сфери дослідження для реалізації проблеми, на рівні 3
5	Функціональні системи	Системи строго функціонального призначення, які мають потреби в розробці або вдосконаленні для

		дослідження кожного окремо напрямку
6	Задачі	Функціональні задачі, на рішення яких розбивається кожна функціональна система. Рішення задачі визначаються вхідною чи вихідною інформацією, або алгоритмом (методами) рішення цієї задачі
7	Технічні рішення	Технічні розробки, що представляють наукове або практичне впровадження задач рівня 6
8	Досягнення	Деталізація кожної задачі науково- педагогічної роботи

Розглянуте „дерево цілей” системи „Модуль” складається з дев'яти рівнів і є усіченим, тому що в ньому розглядаються задачі, що забезпечують рішення тільки однієї проблеми – прикладу модульного формування професійної готовності перекладачів- філологів у ВТНЗ.

Підсумовуючи, можемо сказати, що вимога лінгвістичної коректності та правильності, відповідності лексичним, морфологічним, орфографічним, синтаксичним, стилістичним правилам і нормам української мови змусить, очевидно, відмовитися від таких термінів: „розмірний модуль” (а дорівнює і „модульний розмір” – хоч він уже потрапив у стандарти всіх рівнів). Тобто модуль – є міра. Адже „модуляція” (від лат. *modulatio* – вимір, розмірність) у музиці – це зміна тональності, у фізиці і техніці – зміна за чітким законом часу величин, характерних до якого-небудь регулярного процесу (модульовані коливання, що модулюють сигнал тощо). Тут спостерігається прагнення замінити довгий вираз „модульне формування техніки” чи „застосування модульного принципу при проектуванні” одним коротким словом.

Отже, як ми бачимо, вибір модульної системи – надзвичайно відповідальне рішення, ймовірно, тому що воно багато років не приймалося, незважаючи на очевидність переваг модульних систем.

